

Arkivsaksnr.:
2023/4781

Dokumentdato:
04.10.2024

Styre:
Universitetsstyret

Styresak:
78/24

Møtedato:
24.10.2024

ORIENTERINGSSAK

Orientering om CHARM-EU

Henvisning til bakgrunnsdokumenter

- [Styresak 35/23 Orientering om UiBs deltagelse i den europeiske universitetsalliansen CHARM-EU](#)
- [Utdanningsutvalgets sak 22/24 Melding om internasjonalisering/CHARM-EU](#)
- [CHARM-EUs nettside](#)
- [UiBs nettside om CHARM-EU](#)

Saken gjelder:

UiB gikk inn i universitetsalliansen [CHARM-EU](#) i januar 2023. Universitetsstyret ble orientert om inntreden og planer fremover i april 2023 (sak 35/23). For UiB er medlemskap i CHARM-EU strategisk viktig for å etablere og styrke langsiktig internasjonalt samarbeid innen utdanning og forskning, øke forskningsmulighetene og teste nye utdanningsformater.

Saken gir en status for involvering og aktiviteter, og går nærmere inn på noen av de sentrale leveransene i prosjektet med formål å etablere et mer langsiktig og bærekraftig samarbeid. Saken gir også en kort oversikt over EU-kommisjonens pakke for høyere utdanning og utviklingen blant de europeiske universitetsallianser, som omtales som sentrale for å nå EU-kommisjonens utdanningsmål.

I saken redegjøres det for følgende innsatsområder og prosjekt tilknyttet arbeidet med CHARM-alliansen: samarbeid i alliansen, CHARM-EUs prosjekt, bilateralt samarbeid og aktiviteter som utløses av de andre samarbeidene. I saken blir det også presentert muligheter for ytterligere mobilisering internt, både ved fakultetene og for studentene.

Forslag til vedtak:

Universitetsstyret tar saken til orientering.

Tore Tungodden
universitetsdirektør

04.10.2024/Ida Fauskanger/Christen Soleim (avd.dir)

Vedlegg:

1. Saksframstilling
2. Nøkkeltall for CHARM-partnere

Saksframstilling

Styre:
Universitetsstyret

Styresak:
78/24

Møtedato:
24.10.2024

Arkivsaksnr.:
2023/4781

Orientering om CHARM-EU

Bakgrunn

I april 2023 (sak 35/23) ble Universitetsstyret orientert om at UiB i januar samme år gikk inn som niende partner i den europeiske universitetsalliansen CHARM-EU. Dette var etter at de daværende åtte partnerne hadde mottatt prosjektfinansiering fra [Erasmus+](#) for alliansens andre prosjektperiode som varer ut 2026. Fordi UiB gikk inn i alliansen etter prosjekttildeling, har det vært en lang prosess frem mot en endelig godkjenning fra EU-kommisjonen. Denne godkjenningen fikk vi i september i år, noe som innebærer at vi nå også fra EU-kommisjonen anerkjennes som fullverdig partner i universitetsalliansen.

Styringsmodell ved UiB er etablert gjennom viserektor for forskning og internasjonale relasjoner med hovedansvaret for UiBs deltakelse i den faglige linjen. Studieavdelingen (SA) og Forsknings- og innovasjonsavdelingen (FIA) samarbeider om å koordinere arbeidet inn mot CHARM-EU og lokalt ved UiB. Deltakelse i CHARMs fellesgrad, som omtales under, koordineres av Det humanistiske fakultet (HF).

I saken redegjøres det først kort om status for de europeiske universitetsalliansene og EU-kommisjonens arbeid mot en europeisk grad. Videre omtales samarbeid i alliansen, CHARM-EUs prosjekt, bilateralt samarbeid og aktiviteter som utløses av de andre samarbeidene. Avslutningsvis presenteres muligheter og tiltak for økt mobilisering på fakultetene.

EUs utdanningspakke og status for europeiske universitetsallianser

I mars i år lanserte EU-kommisjonen en «høyere utdanningspakke». Det overordnede målet er en europeisk grad, og pakken inneholder rammeverk og kriterier som skal ligge til grunn for denne nye kvalifikasjonen. Systemene for kvalitetssikring og godkjenning er ulike i de forskjellige landene, og dette har gjort fellesgradssamarbeid utfordrende. Med forslaget om en europeisk grad foreslår EU-kommisjonen en rekke tiltak som kan bidra. EU har støttet arbeidet med fellesgrader i mange år, hovedsakelig gjennom Erasmus Mundus-prosjekter. De siste årene har temaet blitt aktualisert gjennom de europeiske universitetsalliansene som også blir sentrale i det videre arbeidet.

Etter siste utlysning fra Erasmus+, er det totalt 64 europeiske universitetsallianser som involverer mer enn 560 høyere utdanningsinstitusjoner i 35 land. Ifølge Kunnskapsdepartementet har alliansene blitt viktige aktører i europeisk politikktutvikling som kan påvirke nasjonal politikk. Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir) har opprettet en arbeidsgruppe som jobber med europeiske universitetsallianser og skal bidra til mobilisering, pilotering av nye prosjekter og økt synlighet. I tillegg vil politikktutvikling på nasjonalt og europeisk nivå være sentralt for samarbeidet mellom de norske alliansepartnerne og forvaltningsapparatet.

Involvering i CHARM-alliansen

I første prosjektperiode etablerte CHARM en styringsstruktur og en struktur for administrasjon og drift av etablerte samarbeid. Det sistnevnte er organisert som «virtuelle kontor» med dedikerte personer fra partnerinstitusjonene som har oppgaver knyttet til bl.a. gradssamarbeid, IT-løsninger og tilrettelegging. UiB deltar i CHARMs styringsstruktur på alle nivå, og har fra høsten 2024 også gått inn i CHARMs Joint Virtual Administrative Office (JVAO) med en administrativ ressurs fra HF som også skal være bindeledd mellom fagmiljø, fakultet og sentraladministrasjonen. JVAO har spesielt ansvar for fellesgradssamarbeid, fra registrering til uteksaminering og deltakelse er en forutsetning for å kunne bli partner i CHARMs fellesgrad. UiB vil også vurdere å gå inn i enkelte andre tilsvarende strukturer, som et «virtuelt IT-kontor».

Fellesgraden Master`s in Global Challenges for Sustainability var hovedleveransen i CHARMs første prosjektperiode (2018-22) I den nåværende prosjektperioden er programmet redesignet og utvidet fra 90 til 120 ECTS, med planlagt oppstart høsten 2025. Ansatte fra Senter for vitenskapsteori (SVT, HF) har deltatt i programutviklingen. UiB planlegger for undervisningsdeltakelse fra 2025 og mottak av studenter i 2026. Endelig plan for lokasjoner, fordeling av plasser og undervisning mellom partnerne osv. fastsettes denne høsten. Som partner i fellesgraden må UiB ha et dedikert, hybrid undervisningslokale slik at studentene kan samarbeide på tvers av partneruniversitetene. Dette arbeidet er satt i gang i høst. Det er også ønskelig å involvere flere fagmiljø ved UiB i fellesgraden, som fra 2025 vil ha fire tematiske retninger.

Fakultetsstyret ved HF har vedtatt anbefaling om oppretting av fellesgraden og saken legges frem for universitetsstyret i november som del av sak om endringer i UiBs studieportefølje. På sikt er det aktuelt for CHARM å søke om Erasmus Mundus-status, dette vil i så fall kunne medføre midler til studentstipender og drift.

Samarbeid om forskning og innovasjon: Alliansene har finansiering knyttet til utdanningsprosjekter. Det er likevel et sterkt ønske blant partnerne om at CHARM også skal utvikle et mer langsiktig samarbeid om forskning og innovasjon. I juni vedtok rektorene at CHARM de kommende årene skal legge til rette for utvikling av forskningsdimensjonen. For dette formålet har de opprettet en arbeidsgruppe som har utviklet forslag til temaer og konkrete aktiviteter, basert på det tidligere TORCH-prosjektet CHARM fikk støtte til gjennom Horisont Europa. Alle partnere er bedt om å lede og bidra til de foreslåtte aktivitetene. Fra forskningsporteføljeforslaget har UiB uttrykt interesse for å lede eller dele lederansvar for aktiviteter som inkluderer matchmaking-arrangementer og oppretting av et forskningsstøttenettverk.

Målet er for dette arbeidet er å bygge en langsiktig og gjennomtenkt plan for forskningssamarbeid som vil ha positive effekter for forskere og utvikling av forskningsprosjekter. Aktivitetene vil kunne bidra til økt ekstern finansiering og styrke UiBs bilaterale forskningssamarbeid, blant annet gjennom å tilby yngre forskere et større nettverk og samarbeidsmuligheter. Felles forskningsaktiviteter vil også kunne gi en mer effektiv forskningsadministrasjon på tvers av alliansens partnere.

Finansiering

Den nåværende prosjektperioden varer ut 2026, i denne perioden må UiB finansiere egen aktivitet. I motsetning til i mange land, er det heller ingen nasjonal finansiering knyttet til universitetsalliansene i Norge. Det er allerede satt av midler i Erasmus+ til å finansiere en utvidelse av alliansenes prosjektperiode for to ekstra år (for CHARM er dette 2027-28).

CHARM må jobbe aktivt frem mot en ny søknad i 2026, og dette vil også kreve mobilisering hos partnerne de to neste årene.

Det vil også bli mer målrettet fokus fremover i CHARM på samarbeid om ulike utlysninger av prosjektmidler, enten som en allianse eller med deltakere fra noen av partnerne i alliansen.

Prosjektet CHARM-EIGHT – status og sentrale leveranser

CHARM-EIGHT er CHARM-alliansens prosjekt for denne perioden, strukturert gjennom en rekke arbeidspakker. UiB deltar i de sentrale arbeidspakkene med personer fra SA, FIA, IT-avdelingen og Kommunikasjonsavdelingen, i tillegg deltar representanter fra Program for universitetspedagogikk (UPED) i én arbeidspakke. Vi står friere enn de andre partnerne til å velge hvilke aktiviteter vi ønsker å legge vår innsats i og har ikke ansvar for å lede noen av arbeidspakkene. Målet er å knytte CHARM-aktiviteter til våre strategiske satsningsområder. I juni var UiB for første gang vertskap for et CHARM-arrangement, rundt 40 personer deltok i det første av årets to felles prosjektmøter.

I denne fasen har det vært viktig å rigge oss slik at vi kan mobilisere for neste søknadsperiode, og legge til rette for økt faglig aktivitet. I neste prosjektperiode vil vi også få større økonomisk handlingsrom som bl.a. kan gjøre det mulig å frikjøpe ressurser fra fakultetene. Per i dag involveres fakultets- og instituttrepresentanter i enkeltleveranser i prosjektet og på ulike nettverksarrangement der vitenskapelige og administrative møtes for å jobbe med konkrete problemstillinger.

Vi er aktiv deltaker i flere av de større prosjektleveransene, eksempelvis gjennom utvikling av fellesgraden som er omtalt over. Av andre aktiviteter vi har gått inn i, kan nevnes bl.a. utvikling av et program for utdanningsledere og deling av nettbaserte emner. Flere av prosjektleveransene i 2024 har også stor betydning for det langsiktige samarbeidet i alliansen, dette er:

Strategisk plan 2024-2030: I juni ga rektorene i alliansen sin støtte til en langsiktig strategisk plan for CHARM frem mot 2030. Dette er en plan for å utvikle bærekraftig utdannings- og forskningssamarbeid som gir merverdi for studenter, ansatte og universitetssamfunnet, og bidrar til samfunnsutvikling. CHARM har inkludert en finansieringsplan som en del av den strategiske planen

«Legal entity»: I løpet av høsten skal CHARM ta stilling til om alliansen skal bli en egen juridisk enhet. Flere av partnerne har signalisert at en slik status kan være nødvendig for å oppnå alliansens formål, f.eks. for å kunne søke om en europeisk grad eller kunne virke som en enhet ifm. ansettelse og anskaffelser. I dag er alliansens eneste juridiske binding avtalen knyttet til Erasmus+-prosjektet, og alle typer samarbeid utover dette må ledes av en av partnerne. Rundt halvparten av universitetsalliansene er allerede egne juridiske enheter, eller i prosess for å bli det. De oppgir langsiktig samarbeid, synlighet og muligheten for å dele infrastruktur som begrunnelse for å organisere seg på denne måten. Det skal etableres en arbeidsgruppe med representanter fra CHARM-partnerne som vil utrede saken frem mot det neste rektormøte i november. UiB vil vurdere konsekvensene dette har for oss.

Samarbeid med alliansepartnerne og samarbeidet innad i alliansen

Mulighetene for å kunne utvikle og sette i gang faglige samarbeid med partnerne var sentralt for UiBs avgjørelse om å gå inn i en ny allianse. Enten bi- eller multilateralt, eller med CHARM som en katalysator for samarbeid mellom en eller flere partnere. UiB har gjennomført flere partnerbesøk i 2023 og 2024. Rektoratet og dekanatet har besøkt Utrecht og Würzburg, HF-ledelsen har besøkt TCD Dublin og Forskningsutvalget og Innovasjonsutvalget besøkte Montpellier i mars i år. Vi har også mottatt flere delegasjoner fra våre partnere og planlegger for flere besøk og gjenbesøk i 2025. Sterkere strategiske bilaterale forsknings- og utdannings-samarbeid kan også stimulere til økt innhenting av midler

fra EU-programmene. Besøk og gjenbesøk til og fra alliansemedlemmene vil derfor brukes til å identifisere og stimulere til økt samarbeid innenfor strategisk utvalgte områder.

Eksempler på nye samarbeid med partnerne og samarbeid innad i alliansen:

- HF har inngått en avtale med TCD Dublin om et mobilitetsfond («St. Sunnivafondet») som kan finansiere lengre opphold for fast ansatte. Fondsmidler er utlyst første gang høsten 2024.
- I forbindelse med JMU Würzburgs besøk i vår, signerte rektorene en avtale om oppretting av dobbelgrad i *Global Change Ecology* som etter planen skal lyses ut for oppstart høsten 2025. Institutt for biovitenskap har et masterprogram i biologi med studieretning *biodiversitet, evolusjon og økologi* som dobbelgraden komplimenterer. Studentene har etterspurt muligheten for utveksling, og med dobbelgraden kan instituttet tilby et bredere tilbud av høyst relevante emner ved partneruniversitetet.
- Seks CHARM-partnere, inkludert UiB med Senter for internasjonal helse, har fått prosjektstøtte fra Erasmus+ for å utvikle en Erasmus Mundus-grad i «Planetary Health» - et program som skal gi opplæring i å håndtere sammenhenger mellom miljø og helse. Søknaden fikk svært gode tilbakemeldinger og programmet skal utvikles over de neste 1,5 årene.
- Institutt for informasjons- og medievitenskap samarbeider med andre CHARM-partnere om en søknad under Digital Skills-utlysningen for å opprette en mastergrad i «Digital Solutions for Sustainability». Det kan søkes om opptil 10 millioner euro og prosjektet vil vare i 48 måneder. Søknadsfristen er 21 november.

Såkorntidler: I løpet av høsten lyses det ut såkorntidler til fagmiljø som ønsker å utvikle nye samarbeid med alliansepartnerne, eller ønsker å tilpasse eller videreutvikle emner slik at de kan inngå i CHARMs felles nettbaserte emneportefølje fra våren 2025.

Intern mobilisering

CHARM har ambisjoner om at aktiviteter skal nå bredt ut hos partnerne, og at så mange ansatte og studenter som mulig skal involveres i aktiviteter. Dette ønsker også UiB å få til, både gjennom mobilisering og ved å fange opp lokale initiativer og bidra til koordinering på tvers av enheter. UiB har etablert nettsider med nyhetssaker, informasjon om CHARM, utvekslingsmuligheter og kontaktinformasjon. Den interne kommunikasjonsplanen legger opp til frokostmøter og egne møter med fakultet og institutt som ønsker dette. I løpet av senhøsten vil CHARM-teamet arrangere et åpent frokostmøte i NG5, der alle ansatte ved UiB kan delta.

Mobilisering oppnås best ved dialog og gjennom aktiviteter fagmiljøene kan gå inn i eller bidra til å utforme. Over tid vil dette også være en god vei inn i nye samarbeid med alliansepartnerne. Vi vil fortsette å invitere fakultets- og instituttrepresentanter til nettverksarrangementer i regi av CHARM, og har også et mål om å involvere fakultetene mer i arbeidspakkene i prosjektet. Per nå deltar Program for universitetspedagogikk (UPED) i en arbeidspakke. Det er også ønskelig å involvere flere fagmiljø i CHARMs fellesgrad. Med tematiske retninger innen helse, mat, vann og energi/bærekraftige byer, har UiB mange fagmiljø som kan være aktuelle som bidragsyttere til f.eks. utvikling av emner eller undervisning.

I UiBs tilslutning til CHARMs «Mission statement» har vi understreket at et sterkt studentdemokrati er en av våre styrker. Vi ønsker å samarbeide tett med vår representant i

CHARMs Student Council og Studentparlamentet for å nå ut til våre egne studenter med informasjon om muligheter og aktiviteter.

Mobilitet: UiB har signert CHARMs nettverksavtale for mobilitet som gjelder for studenter og ansatte. Med dette har våre studenter nå tilgang til å søke utveksling hos alle partnerne, samtidig som vi også har individuelle og faglige avtaler med flere. Mobilitetsavtalen skal også bidra til faglig samarbeid, og gjøre det enklere for ansatte å starte opp eller utvikle samarbeid. Som hovedregel skal CHARM-aktiviteter som involverer faglige og administrative ansatte, utformes slik at de dekker kravene til ansattmobilitet støttet av Erasmus+. UiB vil også prioritere Erasmusstipend til ansatte som reiser til CHARM-partnere. Det er også flere tilbud om å delta i ansattmobilitet internt i alliansen, både individuelt og gjennom dedikerte uker.

Universitetsdirektøren sine kommentarer

I utviklingsavtalen med KD, er et av styringsparameterne for perioden 2023-2026 at vi skal «utvikle europeiske nettverk og allianser for å styrke internasjonal profil og kompetanse». Deltakelsen i CHARM-EU er sentral for at vi skal kunne gjøre nettopp dette, og bidrar både til økt synlighet i Europa og til at vi sammen med gode partnere kan utvikle nye utdanningstilbud.

Samtidig er det viktig for UiB at vi kan styrke forskningssamarbeidet med de internasjonale partnerne, og at vi er rustet for å kunne delta i prosjekter som både styrker vår forsknings- og utdanningsprofil. Med EU-kommisjonens vektlegging av utvikling av et felleseuropeisk utdanningssamarbeid og europeiske grader, er det verdifullt for UiB å delta i en allianse der vi både kan bidra til denne utviklingen og får kompetanse som kan benyttes lokalt. Gjennom det siste året har UiB ved å delta i CHARMs prosjekt, og gjennomføre bilaterale besøk, styrket samarbeidet med partnerne i alliansen. Det er svært gledelig å se at UiB nå både kan gå inn i alliansens fellesgrad, og at det utvikles gradssamarbeid på tvers av partnere som mellom Institutt for biologi og JMU Wurzburg.

Fremover er det viktig å øke kunnskapen internt ved UiB om både alliansen og hvilke muligheter som finnes for våre studenter og ansatte. Dette kan bidra til å legge til rette for flere samarbeid med partnerne i CHARM, både på utdanning og forskning.

04.10.2024/Ida Fauskanger/Christen Soleim (avd.dir)

Nøkkeltall CHARM-partnere

	UiB	Utrecht	Barcelona	Trinity	Montpellier	Eötvös Loránd	Würzburg	Åbo	Ruhr West
Etablert år	1946	1636	1450	1592	2015	1635	1402	1918	2009
Faglig ansatte (årsverk)	2 451	3 107	3 237	1 780	2 509	1 678	3 524	599	173
Totale utgifter (mill Euro)	453	866		380	370	77	346	102	54

Studenter og Ph.D.

Studenter BA/MA	19 472	30 893	50 649	15 894	49 514	24 865	26 732	4 866	5 544
Master-orientering	50 %	49 %	39 %	44 %	55 %	38 %	66 %	55 %	30 %
Erasmus utveksling, innkommende	965	591	2 046	818		619	327	328	1
Erasmus utveksling, utreisende	225	624	2 454	896		472	496	194	42
Ph.d: aktive avtaler	1 583	929	5 077	1 612	1 588	1 356	1 403	688	

EU H2020/HE

EU-prosjekt totalt	194	422	260	309	108	44	67	29	
ERC	30	94	33	62	4	7	29	2	
MSCA	55	139	102	101	34	16	18	3	
RIA	86	140	95	93	55	17	14	17	

Ranking

THE rank	201-250	69	193	146	301-350	601-800	165	601-800	
Shanghai (ARWU) Rank	301-400	54	151-200	151-200	151-200	601-700	201-300		

Publisering

Artikler, WoS 2017-2022	17 884	46 155	48 875	19 121	36 554	8 097	18 689	3 840	
% andel høyt siterte artikler (PP top 10%)	15,2	18,2	15,3	17,2	14,9	11,3	16,5	11,5	
Gjennomsnittssitering	1,6	1,6	1,6	1,6	1,4	1,2	1,5	1,1	
Sampublisering UiB 17-21	833	372	255	80	155	29	110	17	